

نفس ناطقه انسانی

سلسله دروس مبانی عقلانی و حیانی (۷)

حیدر ضیایی

www.ketab.ir

سرشناسه: ضیایی، حیدر، ۱۳۳۱؛ عنوان و نام پدیدآور: نفس ناطقه انسانی؛ سلسه دروس مبانی عقلانی و حیانی (۷) / حیدر ضیایی؛ تعلیق و تصحیح و نگارش: محمدرضا حیدری نقدعلی؛ مشخصات نشر: قم: وصال آوای توحید، ۱۳۹۹.؛ مشخصات ظاهری: ۳۶۹ ص؛ شابک دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۶۰۰-۹۷۸؛ شابک: ۱-۲-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸؛ وضعیت فهرست نویسی: فیفا؛ موضوع: معرفت‌شناسی، فلسفه اسلامی؛ رده بندی کنگره: ۴۵۰:BD؛ رده بندی دیویی: ۱۲۶؛ شماره کتابشناسی ملی:

۷۵۳۸۴۵۴

نفس ناطقه انسانی

مؤلف: حیدر ضیایی

تعلیق و تصحیح و نگارش: محمدرضا حیدری نقدعلی

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۹

ناشر: وصال آوای توحید

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک دوره: ۶-۷۴-۷۰۸۸-۶۰۰-۹۷۸

شابک: ۱-۲-۹۴۲۲۰-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: قم مقدس، تلفن: ۰۹۰۲۵۷۸۱۳۲۳

سامانه آموزش مجازی دوره:

lms.avayetowheed.ir

فروشگاه محصولات فرهنگی آوای توحید:

shop.avayetowheed.ir

کلیه حقوق برای موسسه آوای توحید محفوظ است.

۰۱۱۱۱

فهرست مطالب

مقدمه ۲۳

مقدمه ۳۵

درس اول

مقدمه ۳۹

عدم پذیرش ادله عقلی توسط سوفسطی ۳۹

دلیل اول بر اثبات تجرد نفس: تسیری و نسبت اوصاف نفس به کل

نفس ۴۰

درس دوم

مقدمه ۴۷

دلیل دوم اثبات تجرد نفس: اخبار از غیب ۴۷

پرسش و پاسخ ۵۱

منابع برای مطالعه بیشتر ۵۲

درس سوم

مقدمه ۵۵

دلیل سوم اثبات تجرد نفس: عدم امکان پذیرش صور متعدد در آن واحد
توسط شیء مادی ۵۶

پرسش و پاسخ ۶۱

درس چهارم

دیدگاه مادیون درباره روح ۶۵

نفس موجودی عاری از خصوصیات جسم ۶۷

پرسش و پاسخ ۶۹

درس پنجم

مقدمه ۷۳

مروری بر مباحث گذشته ۷۴

نسبت اعضا و جوارح به نفس ۷۴

پرسش و پاسخ ۷۹

درس ششم

حقیقت انسان ۸۳

منشأ تفاوت آثار انسانی با آثار حیوانی ۸۴

پرسش و پاسخ ۸۷

منابع برای مطالعه بیشتر ۸۸

درس هفتم

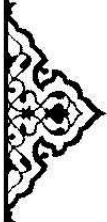
- اثبات تجرد نفس ناطقه در کلام علامه حسن زاده آملی (حفظه الله تعالى) ۹۱
- دلیل چهارم اثبات تجرد نفس: دارای حقیقی و مجازی ۹۳
- کیفیت تشخیص قُرب و بُعد صدا توسط انسان ۹۸
- مفهوم معنوی بودن قُرب و بُعد ۱۰۵
- پرسش و پاسخ ۱۰۷

درس هشتم

- کون جامع ۱۱۱
- نفس، منشأ تمام آثار انسان ۱۱۳
- نفس و بدن، دو مرتبه از یک واقعیت ۱۱۴
- نفس انسانی، جوهری بسیط و غیر جسمانی ۱۱۵
- پرسش و پاسخ ۱۱۹
- منابع برای مطالعه بیشتر ۱۲۰

درس نهم

- مروری بر مباحث پیشین ۱۲۳
- نبود حد و مرز در پیمودن مسیر انسانیت ۱۲۶
- قابل قیاس نبودن انسان با سایر موجودات ۱۲۷

پرسش و پاسخ ۱۳۱

درس دهم

خواب مربوط به درون ۱۳۵

صورتگری قوه خیال ۱۳۵

بیان نمونه‌هایی از صورتگری خیال ۱۳۶

نفس، حاکم درونی بودن صور خیالی ۱۳۸

پرسش ۱۳۹

پاسخ ۱۳۹

پرسش و پاسخ ۱۴۱

منابع برای مطالعه بیشتر ۱۴۲

درس یازدهم

مقدمه ۱۴۵

چگونگی ادراک حواس ۱۴۵

تقدم ماده یا روح ۱۴۷

شباهت نطفه به نقطه ۱۵۰

زحمت و مجاهده، لازمه تعالی ۱۵۰

پرسش و پاسخ ۱۵۵

منابع برای مطالعه بیشتر ۱۵۶

درس دوازدهم

مقدمه ۱۵۹

اصل ۵۰ ۱۵۹

اصل ۵۱ ۱۶۰

اصل ۵۲ ۱۶۱

اصل ۵۳ ۱۶۲

اصل ۵۴ ۱۶۳

اصل ۵۵ ۱۶۵

اصل ۵۶ ۱۶۵

پرسش و پاسخ ۱۶۷

درس سیزدهم

مروری بر مباحث پیشین ۱۷۱

مقدمه اول - معانی وضع اصطلاحی ۱۷۱

مقدمه دوم - نیازمندی اشیاء مادی در تأثیر و تأثر به وضع و محاذات

..... ۱۷۳

مقدمه سوم - وجود تفاوت میان مصداق و مصدوق ۱۷۳

سخن موسسه

الْحَمْدُ وَ الشُّكْرُ لِعَيْنِ الْوُجُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَى وَاقِفِ مَوَاقِفِ
الشُّهُودِ، سَيِّدِنَا أَبَالْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ، صَاحِبِ مَقَامِ الْمَحْمُودِ، وَ عَلَى آلِهِ أَمْنَاءِ
الْمَغْبُودِ، ثُمَّ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

خداوند تبارک و تعالی در میان تمام موجودات انسان را آیینۀ تمام
نمای جمال و جلال خویش قرار داد. و در ظل آن او را در جایگاه اعلای
خلیفه الهی نشاند و فرمود: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»^۱

آدم، اضطراب اوصاف خلوت و صف آدم، مظهر آیات اوست

هر چه در وی می‌نماید، عکس اوست عکس ماه اندر آب جوت^۲

اصل و ریشه انسان طبق آموزه‌های قرآن و عترت: معرفت ربوبی
می‌باشد و اگر بخواهیم خزاین ملکوت را بگشاییم کلیدی
می‌خواهد که این کلید، معرفت نفس است؛ چون معرفت نفس باب
همه خیرات است و انسان اگر بخواهد راهی برای رسیدن به این
حقایق پیدا کند از همه نزدیک‌تر به خودش، خودش است و به
قول مولی صدرا خویشتن شناسی حقیقت آدمی و بنیاد ایمان

۱. بقره، آیه ۳۰.

۲. مولوی مثنوی، دفتر ششم.

می باشد.

انسان یک گره اصلی دارد که اگر آن را بگشاید به نیکبختی می رسد و آن، گره خویشتن خویش است و اسفا که آدمی تمامی عمر گرانبهای خویش را در گشودن گره هایی به هدر می دهد که از گشایش آن چیزی عایدش نمیشود و جوهر حقیقی و ملکوتی اش شکفته نمی شود.

جان جمله علما زنت این که بدانی من کیم در یوم دین
آن اصول دین بدانتی و یک بگر اندر اصل خود کو هست نیک
از اصولیت اصولیت غشیش که بدانی اصل خود ای مرد مه^۱

حضرت رسول ۶ فرمودند: «من عرف نفسه فقد عرف ربه»^۲
هرکس نفس خویش را شناخت یقیناً پروردگار خویش را شناخته،
بدون شک صحیفه کامله نفس ناطقه انسانی شریف ترین صحیفه
است.

حضرت وصی امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: «معرفة النفس انفع
(اعلی) المعارف»^۳، معرفت نفس با نفع ترین معارف است و در جای

۱. مولوی مثنوی، دفتر سوم.

۲. غررالحکم، ص ۲۳۳.

۳. غررالحکم، ج ۶، ص ۱۴۸.

دیگر فرمودند: «افضل المعرفة معرفة الانسان نفسه اعظم الجهل جهل الانسان امر نفسه»^۱، برترین معرفت ها آن است که بشر خود را بشناسد و بزرگ ترین نادانی آن است که انسان خود را نشناسد و از مسایل مربوط به نفس بی خبر باشد و دستیابی به این صحیفه به وسیله معرفت به خویش حاصل می گردد و قطعاً بافضیلت ترین حکمت ها معرفت نفس می باشد که حضرت وصی امیرالمومنین علیه السلام می فرمایند: «افضل الحکمه معرفة الانسان نفسه»^۲، بزرگ ترین حکمت آن است که انسان دارای معرفه النفس باشد.

بزرگانی از اهل معرفت در خصوص این صحیفه بیانات گوهر سنگی را به جا گذاشتند و یکی از آن بزرگان که فرید یگانه عصر حاضر می باشد حضرت ذوقنون ابوالفضائل آیت الله العظمی علامه حسن زاده آملی (حفظه الله تعالی) می باشد که شکوفایی را به وسیله تربیت مربیان نفوس مستعد و کتاب های ارزشمندشان برای طالبان معرفت انسانی به جای گذاشتند و در حوزه علم و معرفت ایشان آثاری در خصوص معرفت نفس که برگرفته شده از آموزه های قرآن و عترت است، تالیف نمودند، از شاگردان برجسته ایشان استاد معظم حیدر ضیائی می باشند که ایشان از اساتید سطوح عالی فلسفه و عرفان و از افراد نامی در این علم می باشد. استاد سالیانی کتاب معرفت نفس حضرت علامه حسن زاده (حفظه

۱. غررالحکم، ج ۲، ص ۳۸۷.

۲. غررالحکم، ج ۲، ص ۲۳۳.

الله تعالی) را تدریس کردند و طالبان معرفت از محضرشان خوشه چینی نمودند.

موسسه آوای توحید جهت تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در حوزه معنویت و اخلاق (انسان شناسی) بر خود تکلیف دانست که با کسب اجازه از استاد، اصوات دروس ایشان را با تشکیل کارگروه های متفاوت با نظارت ایشان دسته بندی و تنظیم نماید و بدلیل اینکه بنا داریم این کتاب در دسترس عموم مردم بویژه جوانان قرار گیرد از مباحث سنگین و پیچیده فلسفی پرهیز شد و مطالب بانگیزی روان و گویا تدوین گردید لذا نکته حایز اهمیت این است که این کتاب از مرقومات استاد نمی باشد.

در پایان، از تمامی کسانی که در آماده سازی این اثر (پیاده کردن صوت ها، تنظیم، استخراج منابع، ویراستاری، صفحه آرایی تا مرحله چاپ و نشر) سهمی ایفا کردند تشکر و سپاسگزاری به عمل می آید شکرالله مساعیهم بحق محمد و آله الطاهرین صلوات الله علیهم اجمعین.

محمد رضا حیدری